

SEZĂTOAREA

Revistă pentru literatură și tradițiuni populare

DIRECTOR: ARTUR GOROVEI

Membri fondatori: **N. Vasiliu**, învățator, Cucea-Broșteni; **T. Daniilescu**,
înv. Farcasa; **M. Lupescu**, înv. Broșteni.

Anul 1

1 Iunie 1892

No. 4.

FATA JITARULUI

(Poveste)

Frumoasă

A fost odată cînd a fost, poate pe cînd puricele sărea dintr-o săritură muntele și țînțarul sărea mai dihai de cît hărmăsarul. A fost odată într-o țară tare depărtată, frumoasă și mănoasă, un împărat mare și înțelept, pentru care și era iubit foarte mult de poporul său. Acest împărat avea numai un singur băet, cărui de mic, se înțelege ca la toți împărații, i-a adus pe cei mai vajnici înțelepți, și cărturarilor din țara lui, ca să-l învețe să nu mai fie fecior de împărat mai cărturar de cît el; dar ce folos! că la urma urmei, după ce băetul a crescut mare de era acum coge-mite om, împăratul a văzut cu mahnire că fiul său în loc să iasă un om înțelept și învățat, după cum el nădăjduia, a eșit un mare prost.

Împăratul atunci văzînd una ca aceasta și mai ales că după cum am spus, nu mai avea și alți copii, s-a luat pe gînduri, că fiind și tare bătrîn și așteptîndu-și cînd de cînd ceasul să moară, nu-i venea de loc la socoteală să lase cîrmuirea unei așa de mari țări, unui prost. Din pricina unor ca aceasta, împăratul să tot socotea și să frămînta cu gîndul, ca cum să facă și cum să dreagă, doar cît va fi în viață să scoată treaba aceasta la bun capăt.

Așa socotindu-să el, într-o zi îi vine în gînd să strîngă pe boerii cei mai înțelepți și mai de aproape și să facă stat să vadă ce vor zice și ei.

Așa a și făcut și cînd colo la sfat, pe cînd unii zicea într-un feliu, iar alții în altul, un boer mai bătrîn să scoală și zice :

— Prea înălțate și mărite împărate, orî ce s-ar zice despre fiul înălțimei voastre, că e ne priceput și nu în stare de a rămînea să cîrmuiască o țara ca aceasta, dar eū tot nu-l cred așa de prost. Și pentru ca să ni încredințăm încaltea de adevăr, să-l punem la încercare întîiu. De va izbîndi, să rămîie împărat ; iar de nu, ba.

Foarte bine zică, îi răspunse împăratul, care cu toată înțelepciunea lui, nu se gîndise la una ca aceasta ; dar să fii atunci bun să ni spuî cam la ce încercare crezi să-l punem ?

— Apoi dă, împărate, încercarea trebuie să fie cît mai grea și de priceput și de îndeplinit, că dă, și a fi împărat încă-î una din greutățile cele mai mari ce-și poate închipui cine-va și trebuie dar cap bun și minte ascuțită și sănătoasă, ca să poată duce trebile împărăției la bun linan, cum numai tu, împărate, ai știut să le duci. Eū dacă-mi dați voe să îndrăsnesc, v-ași putea da un sfat în această privință.

— Vorbește, vorbește ! răspunse împăratul, că te ascultăm cu toată inima.

— Apoi iacă ce era să vă spun : să chemați pe băet și să-î dați un cîrd de berbeci să-î ducă la tîrg de vînzare și să-î porunciți să aducă înapoi carnea lor, banii de pe ei și berbecii vii. De va face aceasta, să știți că băetul nu-î prost precum îl credeți.

Așa s-a și făcut și a doua zi chiar, feciorul împăratului și încă cu alți doi ciobani mergea, dus pe gînduri, cu berbecii la iarmaroc în tîrgul cel mai apropiat, să facă ceea ce-î poruncise tatăl său. Ei, da cum să facă el aceasta ? De priceput nici vorbă nu mai era, de oare-ce era prost, sărmanul !

Mergînd el așa, trece pe lîngă o jîtărie și fiindu-î sete, căci era cald, poposește puțin lăsînd pe cei doi ciobani la berbeci afară, iar el să ducă în bordeiū să-și stîmpere setea c-o leacă de apă.

Cum intră în bordeiū, găsește numai pe o fată a jitaru-

lui, care tocmai atunci să la.

— Buna ziua, fată.

— Mulțămesc D-tale, flecăule. Ia poftim, șezi puțințel, că uite, m-ai găsit tocmai acum lîndu-mă. Doamne! De aceea tare-î reia casa fără ochi și fără urechi!

— Mulțumesc fată, că n-am venit să șed; te rog numai să-mi dai puțințică apă să beu. Fata i-a dat, și după ce a băut, el întreabă pe fată: Da mă rog ce însemnează aceasta, că-î reia casa fără ochi și fără urechi?

— D-apoi cum nu te pricepi? Adică îi reia casa fără cine, căci dacă este, atunci cînd vine cine-va, aude sau vede; și lătrînd, dă de știre celor din casă, care pînă una-alta, dă, mai diritică ¹⁾ cîte ceva prin casă.

— Dar tatăl tău e acasă? zise băetanul.

— Nu, îi dus să schimbe numele la grîu.

— Cum, mă rog, să-î schimbe numele?

— Adică s-a dus la moară să prefacă grîul în făină.

— Dar mama ai?

— Cum nu, am.

— Și unde-î?

— S-a dus să facă din două babe o nevastă tinărară.

— Dar aceasta, rogu-te, ce însemnează?

— Ei! s-a dus să facă din două cămeși vechi, una mai nouă.

— Dar surorî ai?

— Am numai una mai mare de cît mine.

— Și unde-î?

— Șăde în cămară și plînge rîsul de astă vară,

Ei d-apoi asta pică de coaptă, zise băetanul din ce în ce mai mirat, eū unul drept să-ți spun, că nici asta n-o pricep.

— Ei, nici atîta lucru nu pricepi? Adecă: soră-mea toată vara a rîs și a șuguit cu un băetan așa tînăr și frumușel ca D-ta, pînă ce la urma urmei a făcut un băețel, ș-acum de rușine, plînge.

— Da frați ai?

— Am doi. Cel mai mare s'a dus să facă dintr'o că-

1) A diritica a face treburi în casă, a gospodări. A. G.

rare, două ; iar celalalt s-a dus la vînat ; ce-a vîna să lese acolo, și ce nu, s-aducă acasă.

— Bre ! Da posnașă mai ești la vorbă ! vorbești numai în tilcuri, să nu te mai priceapă nimeni.

— Da cum, nici asta n-o pricepi ? Apoi drept să-ți spun, că nu ești tocmai hitru. Iată ce însămnează : cel mai mare frate s-a dus să închidă o cărare din mijlocul ogorului și oamenii de bună samă, că vor face altele pe deoparte și pe de cealaltă a cărării vechi și iată două cărări în loc de una. Celalalt îi în colnița (șura) vitelor p. . . să er-tați, cojocul ; pe cei ce-i omoară îi va lasa acolo iar cei ce vor rămînea, îi va aduce cu cojocul în casă.

— Dar tatăl tău are să vie degrabă ?

— Dacă va încunjura, vine degrabă ; iar de-a da de-a dreptul, are să întărzie.

— Ei apoi s-a mîntuit, că cu D-ta nu mai poate să vorbească nimeni, zise năcăjit feciorul împăratului.

— Și chiar zău, nici asta n-o pricepi ? Apoi dar nu că nu ești tocmai hitru, cum zisesem adineoară, ci că ești chiar prost cum să cade, zise fata. Adică nu înțelegi că tata de-a încunjura, de bună samă că va veni pe drum bun, nu va păți nemică și va ajunge îndată ; iar de-a căuta să lese drumul cel bun și să dea pe unde-va de-adreptul, are să dea prin vr-un glod bună-oară, unde are să năcăjească, are să strice carul, poate, și așa are să întăziesc.)

— Bun, zise feciorul împăratului, vād că ești tare pricepută ; și pentru asta am să te rog să-mi dai și mie o lămurire la ceea ce-ți voi spune. Apoi îi istorisi fetei cine este și pentru ce l-a trimis tatăl său la tîrg cu berbecii.

Fata îl învăță atunci să să ducă în tîrg, să tundă berbecii și să vîndă lîna ; apoi să caute un meșter ca să-i bată [jugănească] și să strîngă bousch și după ce va face aceasta, să ee berbecii așa tunși și bătuti și să-i aducă împăratului înapoi, împreună cu banii de pe lîna și b . . . lor, aceasta însămnînd ceea ce-i spusese să facă.

Feciorul împăratului așa a și făcut, și cînd s-a întors înapoi aducînd, după porunca împăratului, berbecii vii, banii de pe ei și carnea lor, împăratul tare s-a minunat de aceasta și fiind la îndoală ca fiul său să fi făcut din ca-

de multe ori miam întălnit cu calea întoarsă.

pul lui așa-ceva, l-a întrebat dacă nu cumva a fost învățat de cine-va.

Atunci băetul istorisi tată-seu toată patarania petrecută între el și fata jitarului, spunându-i drept că ea l-a învățat ce să facă cu berbecii.

Împăratul stătu mult și să gîndi la cele ce-i spusese fiul său despre tata jitarului, și ca om socotit și cuminte ce era, zise în sine : O fată de jitar fără nici o învățatură și să aibă atîta pricepere, pe cînd fiul unui împărat cum e al meu, merit să cîrmuească un popor, să fie așa de prost și încă după atîta învățatura! Acea fată, față de deșteptăciunea ei, merită să fie împărăteasă, iar nu fată de jitar.

Atunci porunci să-i aducă numai de cît pe tatăl ei căruî, după ce veni, îi vorbi așa : Moșule, spune fetei D-tale celei mai mici, că mine să vie de-acasă și pînă la mine nici călare, nici pe jos : nici pe drum, nici pe cărare ; nici îmbrăcată, nici desbrăcată și să-mi aducă în mîna trei minciuni ș-o nemică. De va face aceasta, o fac și eu împărăteasă. M-ai auzit ? Du-te !

— Am auzit Înălțate Impărate, dar nu înțeleg ce va să zică asta.

— Nu-i nevoie să înțelegi D-ta, spune numai fetei D-tale și cred că ea va înțelege.

Moșneagul să duse. Pe drum să gîndea și să resgîndea la ceea ce-i spusese împăratul. Că s-o facă pe fata lui împărăteasă, de asta nici socotea ca să să întîmple ; dar ca ea să vie la împăratul, cum poruncise el, asta nu să pricepea.

— Dacă eu om bătrîn, nu-i dau în cale, apoi cu atîta mai puțin fata mea.

Știa el încă că porunca împăratului îi poruncă, nu glumă și că trebuie împlinită.

Scîrbă mare; îl pâlise un năduf pe bietul moșneag, de nu putea să să resufle și inimea i să bătea, ochii i să paenjinea, slăbea din picioare și-l cuprindeau sudori răci cînd să gîndea că poate, dacă fata lui nu va ști să facă după porunca împăratului, să nu cum-va s-o tae și dă, jitar, jitar, dar dacă-i copilul lui ! In sfîrșit ajunse cu va-nevoie acasă și cum ajunsă trase pe fată de-oparte în dosul

casei, se puse jos pe prispă și-i spuse porunca împăratului înecându-să în lacrimi, plîngînd ca un copil.

— Dar bine tată, pentru ce plîngi? întrebă fata.

— Cum să nu plîng, draga tatei, cînd mă gîndesc că poate asta-i moartea ta; că poate acum Ț-a sosit și ție, așa de tînără, veleatul.

— Lasă, tată, nu te scirbi de loc. Știu cū ce-am să fac și despre asta n'avea nici o grijă. Du-te mai bine de-mi caută un Țap și trei vrăbii vii.

A doua zi des-dimineață, fata jîtarului se îmbracă peste piele c-un voloc, ca să nu fie nici îmbrăcată, nici desbrăcată; încălică pe-un Țap, ca să i se tîrîe picioarele de pămînt și să nu fie nici călare, nici pe jos; luă în o mînă o oală nouă, în care puse cele trei vrăbii și porni, mergînd tot pe locul dintre drum și cărarea de-alături cu drumul, adică nici pe drum, nici pe cărare, și așa ajunse la împăratul, care o aștepta afară.

Foarte bine, zise împăratul. Ai venit cum am spus. Acum fă bine și-mi dă cele trei minciuni ș-o nemică, cum a fost vorba.

Fata vîrî îndată mîna în oală, scoase o vrabie și-i dete drumul zicînd: asta-i o minciună.

— Asta-i a doua, scoțînd și dînd drumul și la a doua vrabie. — Asta-i a treia, dînd drumul și la a treia vrabie.

Împăratul se uită după vrăbiile, care sburase departe și apoi zice: Dar nemică unde-i?

— Iat-o în oală, zise fata, arătîndu-i oala goală.

Nu mai zise nemică împăratul, de cît poronci s-o îmbrace pe fată cu strae împărătești și s-o aducă așa înainte-i. Ceea ce se făcu îndată. Și cînd duse pe fată înaintea împăratului, care sta pe scaunul împărătesc, alături fiind fiul său și cu toți boerii cei mai de frunte, acesta o luă de mînă, o sărută ș-o îmbrătoșa ca pe o fică, o dete apoi fiului său și zise:

— Ține fiul meu această comoară scumpă, ce sta bine ascunsă acolo unde era, ca multe altele de felul ei, dar pe care tu singur ai găsit-o, de aceia ție cuvini-ți-se. Ține această copilă; ea va fi de-acum înainte soția ta. O cunoști, căci e fiica jîtarului, despre care mi-ai vorbit. Că-ți dau de

soție o fată de jitar, aceasta să nu te supere nici pe tine și nici și nici pe D-voastră cinstiți boeri. Căci pe cât tu ai o naștere de strălucită, pe atît ai o minte de întunecată și proastă. Și pe cât ea are o naștere de joasă, pe atît min-tea-i este peste fire de deșteaptă și de înaltă. Și ceea ce nu te-i pricepe tu să faci ca împărat, să va pricepe ea cu prisos, numai s-o ascuți cum ai ascultat-o cînd te-a sfătuit întăiu, și trebile vor merge bine. Alt-feliu nu aș fi vroit în nici un chip să te las a-mi urma în locu-mi.

Nuntă mare să făcu, la care fusese și moșnegii, pă-rinții fetii; numai sora cea mare a miresei nu fusese, căci șădea în cămară să plîngă rîsul de atunci vară.

Drăgănești (Suceava)

Culeasă și scrisă de C TEODORESCU

Strigăte în joc

16 Foaie verde iarbă grasă trăește nejudecată.
nevestei care-i frumoasă

nu-i trebui-ogîndă-n casă;
șăde numai la ogîndă
și gunoiu bate-n grindă.
șăde numai la fereastră
și gunoiu bate-n casă

* * *

17 Ș-apoi frunză mărgărint
cîte flori-s pe pămînt
toate merg la jurămînt,
numai florea crinului
șede-n poarta raiului
toate-o doboară-n pămînt
că ea n-are jurămînt
că-i o floare așa lasată

18 Valeu mor de ostenit
alergînd după iubit,
că iubitul are-un dar :
orî îi dulce, orî amar.

* * *

19 Foiliță sălcioară ¹⁾
cîte păserele zboară
toate zic: »bade, te-nsoară!«
numai biata rîndunea
ea din gur-așa zicea :
»bade! nu-ți lua belea ;
»cu beleaua dintr-o sară
»nu te-i curăți-ntr-o vară

1) Sălcioară e o salcie tină. Sălcia e un soi de răchită; sălcia este și o burueană.

»cu beleaua dintr-o zi
 »nu te curăţi cît îi fi
 »de beleaua dintr'o noapte
 »nu te curăţi pîn la moarte.»

* *
 *

20 Foiliţă solz de peşte
 bata-vă hazu neveste
 gură ca la voi nū este.
 —Este, este şi mai dulce
 nu se poate badea duce,
 este, este şi mai rece
 da nu poate badea trece.

* *
 *

21 Foaie verde de-antonică¹⁾
 nevasta care-î urîta
 n'are voe nici să rîdă
 nu-î pacat s'o dai de rîpă.

* *
 *

22 Bunu-î vinu de cît apa
 şi friptura de cît ceapa.

* *
 *

23 Frunză verde lemn uscat
 vai de mine mor de cald
 şi n'am baltă să mă scald;
 este-o baltă lîngă noi
 şi-î plină de lătunoî,
 este una mai aproape
 şi-î plină cu broaşte moarte;
 eū acolo m-aş scalda
 da mă tem că m-or mînca
 şi mai bine m-oiū lasa.

* *
 *

24—Nu juca lele ruseşte
 că făină să găteşte.
 —Lasa-mă bade să joc
 că mai am un tãbultoc²⁾

* *
 *

25 Asta-î lelea neteda
 cu suveica nu şti da
 da la joc să şti'ndesa

* *
 *

26 Hai leliţă să fugim
 c'amîndoi ne potrivim
 şi la ochi şi la sprincene
 ca doi hulubaşi la pene.

* *
 *

27 Frunză verde ca nalba
 uşurelu-s ca pana
 şi la trup ca catana,
 uşurelu-s ca gîndu
 şi la trup ca unguru.

* *
 *

28 Pe dealu cu florile
 paşte sîrbu oile
 şi sîrboaica caprele;
 sîrboaica s-a mîniat
 ş-a luat un corn de Țap
 ş-a pãlit pe sîrbu-n cap.

* *
 *

29 Mărita-m-aş, mărita

1) Antonică e o floare de grădină.
 2) Partea sacului plină de făină.

nu știu mama ce mi-a da
coșarca cu blidele
orî traista cu rufele ?

* *

30 Vai de mine ce iutăi
ungureasca nu jucăi;
vai de mine ce-am uitat
ia leșeste n'am jucat.

* *

31 Busuioc pe la icoane
joc frumos ca la cucoane;
busuioc pe la cueriu
joc frumos ca la boeri.

* *

32—Hai la joc genunche
goale.
—Las la dracul că mi-
foame :
—La pămînt cu talpa goală
să iasă zama din oală,
rămie ciolanele
să le roadă babele.

* *

33 Strigă, strigă cu gura
n'are a-te mînca ciurma,
ciurma-i dusă la Brașău
n'are-ați mînca capu tău.

* *

34 Frunzuleana iarbă grasă
du-mă doamne și mă lasă
unde-î nevasta frumoasă
și barbatu nu-î a casă.

* *

35 Frunză verde baraboiu
cite fete'n sat la noi
nu plătesc un baraboiu; 1)
baraboiu-î de mîncat
fetele-s de lepadat.

* *

36 Foiliță de cicoare
dragă-mî ești ca sfîntul soare
nu te-ași mai vedea-n picioare;
dragă-mî ești ca D-nul sfînt
nu te-aș mai vedea trăind.

* *

37 Foiliță iarba grasă
tot o bate ș-o mustrează
ș-o'ntreabă unde'nsărează,
că'nsărează la viței
și vine fără cercei,
și'nsărează la vițele
și vine fără mărgele.

* *

38— Liță frumușică ești
cu barbatu cum trăești ?
—Ia trăesc și eu ca dracu
că ș'asară mi-a spart capu
c'o oală cu lapte acru.

* *

39 Foiliță trei masline
pentr-un blastamat ca tine
n-a ramas inimă-n mine;
puțintică ce-a ramas
ș'aceea de dor a ars,

1) O burueană ce seamănă la frunză cu petrenjelul.

puțintică ce mai este
ș-aceea mi se topește.

* *
*

40— Foiliță iarba grasă,
copilă de preuteasă
dă-mi drumu de grab în casă
c-afară plouă de-varsă ;
da nu plouă cum să plouă
ci plouă cu zloată'n două.¹⁾

—Foiliță și una
drumu-n casă eū ț-aș da
da n-ai unde te culca.
—In gunoiu cu mătura
și-n cotruță cu mîța.

* *
*

41 Foiliță iarbă grasă
m-a trimes mama de-acasă
să joc fata cea frumoasă.
Oiu juca și cea mai hîdă²⁾
că-i cu cămeșuica mîndră;
mama-mpunge, fata trage
mîndra cămeșuica-și face.

* *
* *
42 Lelița cu ochii verzi
nici o dată să n-o crezi
de-ai vedea-o că se jură
dă-i o palmă peste gură ;
de-i vedea că zice zău
dă-i cu una și mai rău
să-i curgă sînge-nchegat
cu măsele-amestecat.

* *
*

43— Copiliță und-te duci?
—Pe luncuța cu doi nuci
să dau sare la doi junci
guriță la doi voinici,
să dau sare la cîrlani
guriță la doi ciobani.

* *
*

44 Cîte fete-s cu mărgеле
toate-s drăguțele mele ;
cîte fete-s cu cercei
toate așteaptă să le ceiu.³⁾

M. LUPESCU

CÎNTECE

63 Frunză verde sălcioară
dragă, dragă Mărioară,
tu la tîrg și eu la țară,
pe-amîndoi ne arde-o pară
și-om zăcea pe prispă-afară,

tu pe-un pat, și eū pe-un pat
de părinți-s blăstămat.

* *
*

64 Frunză verde iarbă neagră,

1) Zloată piatră, grindină.

2) Hîda urită.

3) Să le cer.

peste deal în valea-sacă,
am cerut o puică dragă;
de dragă mi-a fost prea dragă,
de-o purtam cu fustă albă
și la gît cu-o basma albă
și cu hurmuz de cel bun
de-mi umbla badea nebun.

—Puiculița mea cea dragă
trece drumul nici mă-ntreabă.
Nici n-o rog nici n-o poftesc,
eu ca dînsa mai găsesc.

—Frunză verde iarbă crudă,
ce faci, mă bădiță, curvă,
că nu-s curva Dumitale,
nici de la ulița mare,
ci-s copilă bălăioară,
cel ce mă iubește, moare.

—Intru-n casă es afară
inima-mi sloboade pară,
întru-n casă să mă stîng

Com. de I. Sion, Brătești

bate vîntul rău m-aprind.
Merg la cofă să beu apă
niște lacrămî mă adapă.
Șez la masă să mînînc,
bag în gură cu suspin,
pun la inimă venin,
și mă scol mai mult oftînd.
Și mă rog la toți cu milă
să-mi pue un cuțit în mină
să-mi fac inimoarei loc,
să-mi iasă para de foc,
să-mi curgă sînge-nchegat,
mă cunosc că-s vinovat.
Frunză verde trei gutăi
giaba, puică, mă mingîi
ca mine o să rămîi.
Și cît e drumul de lat
tot îi de mine călcat
și de lacrămî răvărsat.

GH. GHIBĂNESCU

NOVAC. *)

65. În vremile de de mult
n-a fost pușcă nici sabii
pe Novac a-l prăpădi.
Sus la munte, la cerdac 1)
la cerdacul lui Novac,
la masă de os de pește
bea Novac și libovește; 2)
numa Gruie-î supărat
nebăut și nemîncat

cu clapul 3] pe ochi lăsat.
Dar Novac îl întreba:
—Ce șezi Gruie supărat
nebăut și nemîncat
cu clapul pe ochi lăsat?
Te-a ajuns dor de 'nsurat
au ți-î dor de Țărigrad?
—Ba nu mi-î dor de 'nsurat
că toate fetele mă bat,

*) Să se compare acest cîntec cu acel cules de d. N. Vasiliu și publicat sub
No. 19 la pag. 44. —A. G.

1) Casă.

2) Petrece cu chef.

3) Pălărie.

ci mi-i dor de Țarigrad.
 — Gruie, Gruie dragul tatei
 tu-n Țarigrad nu te duce
 că vinul turcesc îi bețiu,
 și tu-i bea, te-i înbăta
 turcii peste tine-or da
 păgînește te-or lega.
 Dar Gruie n-a ascultat
 pe șarga și-o cesălat,
 la scară și-o-alăturat.
 pe dînsa c-o-ncălecat
 și s-o dus în Țarigrad,
 sus la birtul satului
 la crîșma-npăratului;
 după masă s-a băgat
 și-a cerut vin cu firia ¹⁾
 c-a da bani cu chivăra.
 Dar Anița crîșmărița,
 cătră dînsu-așa zicea:
 —Măi voinic, voinicule
 de trei zile bei la birt
 și trei vase mi-ai golit
 și de bani n-ai pomenit,
 și trei vase-ai deșărtat,
 nici o para nu mi-ai dat.
 —Tu Anița crîșmărița,
 fată ești, nevastă ești?
 —Nici îs fată, nici nevastă
 ci mi-s floare de pe mare
 vîr voinicii la-nchisoare.
 —De ești floare de pe mare
 io-s brumarul cel mai mare
 pune-m-aș pe tine, floare,
 pîră mine-n prînzul mare
 nu m-aș teme de pierzare.
 Dară ea c-o ascultat
 foarte rău s-o spăimîntat,

poale albe și-o-nbrăcat,
 papuci galbeni o-ncălțat
 și-o alergat la împărat.
 Iară el cît o vedea
 cîtră dînsa-așa zicea:
 —Tu Anița crîșmărița,
 de nouă ani îmi crîșmărești
 și n-ai venit tu nici o dată
 atîta de spăimîntată.
 Orî ai venit bani de dat
 orî vinul ți s-o gătat?
 —Vinul nu mi s-o gătat
 și n-am venit bani de dat;
 ci-o venit un voinicel
 cu drag să privești la el:
 la stat îi ca și-o catană
 și la față ca o doamnă.
 Da-ncă să vezi fața lui!
 că-i ca spuma laptelui;
 da-ncă să vezi ochii lui
 că-s ca mura cîmpului
 care coaptă la răcoare
 ne-ajunsă de pic de soare;
 care-i coaptă la pămînt
 ne-ajunsă de pic de vînt;
 da să-i vezi sprînceana lui
 că-i ca pana corbului!
 pe din sus de gurișoară
 are neagră mustecioară,
 mustecioară ca de rac
 de și-o-noadă după cap.
 Face noduri cît pumnul
 și prîsnește ca ursul
 de ți-i groază de dînsul.
 —Te rog, pentru Dumnezeu!
 să nu-i spui unde șad eu.
 Acela-i Gruie al lui Novac

1) Vadra

de trei ori țara-o prădat
 și el de s-o mînia
 și cu mine-a face așa.
 Du-te tu 'napoi la birt
 dă-î tu vin cît a pofti
 și de bani nu-î pomeni.
 Dă-î tu vin de nouă ai
 care beu feciori de crai
 picurul și talerul,
 fiirea și galbănul,
 că eū mîne mî-oîū mîna
 șapte mii de Turci viteji
 cari mî-or fi mai aleși,
 l-or prinde și l-or lega
 și 'n temniță l-or băga,
 în temnița cea mai grea
 unde n'a fost rob în ea.
 Gruie-a băut și s-o'nbătat
 pe-ostrele ¹⁾ mării s-o culcat.
 Turcii la dînsul vinea
 vîntul pârul i-l clătea
 Turcii cu toții fugea.
 S-o aflat un turc bătrîn
 cu barbă de păr păgîn,
 cu o șfară de matasă
 împletită tot în șasă
 pe cît mîna mea de groasă,
 și l-o prins și l-o legat
 în temniță l-o băgat,
 în temnița cea mai grea
 unde n'a fost rob în ea.
 Pe de-asupra temniței
 umbla Coarba croncâind
 și Gruie din graiū, grăi:
 —Aleî, Coarbă, draga mea
 nu țî-a ajuta Dumnezeu
 să-mî minîncî tu trupul mîeū

nicî să beî sîngele mîeū.
 —Că n-am venit eū de-aceea,
 că m-o trimes tatu-tăū
 să-țî umblu de rîndul tăū.
 —De ești Coarbă, cu dreptate
 vin-o tu pîră la mine,
 ad-o coală de hărtie
 și-un condeîū cu care scrie
 ca să fac o cîrticea
 s'o trimăt la taica mea
 s-audă de vestea mea,
 că tot mîni pe la gustare
 mă scot turcii la pierzare.
 Ea 'napoi că o plecat
 pe Novac că l-o aflat
 și la masă că șădea;
 dară Coarba că-î spunea:
 —Da Novac, de viteaz mare
 lasă prînzul la focul
 și lingura-n trăsnetul
 că-țî spînzură feciorul.
 Pe mîne pe la gustare
 îl scot turcii la pierzare.
 El lingura și-o aruncat,
 armele și le-o luat,
 călugărește s-o 'nbrăcat,
 și s-o duc în Țarigrad
 către-nparatul turcesc;
 către dînsu așa zicea:
 —Da 'nălțate de'mparate
 am auzit cu-adevărat
 că ai robî mari de pierzare
 și nu-î slobod a-î spînzura
 pîr'nu i-i cuminica,
 nicî slobod a-î prăpădi
 pîră nu i-i spovedi.
 —De spovedit i-oîū spovedi

1) Ostroavele

dar tot nu-î-oîu slobozi.
 Novac la temniță vinea
 cu pumnul galbeni zvîrlea,
 turcii cu toții strîngea,
 Novac la temniță vinea
 și cu Gruie că grăia :
 Gruie, Gruie fătul mieu
 n'ai ascultat sfatul mieu
 și te-o bătut Dîmnezeu.
 Îi bate tu marginile
 orî îi bate mijloacele?
 —Ba oîu bate mijloacele.
 —Gruie, Gruie fătul mieu

tu ești mîncat de robie
 nu mă pot bizui ție.
 Îi bate tu mărginile
 c-oîu bate eu mijloacele.
 Pe unde Gruie mergea
 ulița-napoî rămînea.
 Pe unde Novac mergea
 puștă 1) 'n urmă-î rămînea.
 Intr-un ceas și jumătate
 n-avea cu cine să bate.

Auzit de la I. Popovici care o știe de
 la un Brăilean.

Staresița (Botoșani)

RAUL STAVRI

66 Frunză verde iarbă neagră,
 Savastiță dragă,
 limba-n gură mi se leagă
 Savastiță dragă 2]
 c-un fir de matasă neagră.
 Vin'dragă și mi-o desleagă,
 și-o desleagă cu limba,
 să-mi potoale inima.

* * *

67 Peste deal la răsărit,
 s'aud goarneau cîntînd
 și dobele răsunînd,
 căpitaniî comandînd.
 Of, saracii de flecăi,
 cum vă strînge de pe văi,
 cu primari, cu vătăjei,
 și vă duce d'napoî,
 și vă tunde ca pe oi,
 și vă dă păru-n gunoîu.

Dolhasca (Suceava)

* * *
 68 Frunzulița miez de nucă,
 vin pandurii să mă ducă,
 într-un mijloc de oraș,
 să-mi fac slujba-n calarași.
 Imi las casă, imi las masă,
 imi las nevastă frumoasă,
 cu doi copilași rămasă.
 Roagă-te la Dîmnezeu,
 pînă ce-oîu veni și eu.
 —Eû lepăd copiii jos,
 și mă duc pe drum în jos,
 la mămuca, la tătucu,
 c-acolo trăiam mai bine,
 mîncam pîne și masline.
 Dar la tine ce mînînc?
 Mămăligă de trei zile,
 of, bărbate vai de tine.

T. C. IONESCU

1) Puștiu

2) Se repetă după fie-care vers.

69 Frunză verde trei lăptuce Cu propeaua gardului
 ah! m-aş duce, m-aş tot duce, cu urîta satului.
 dară mi-î calea în cruce Nici nu-î cap de legătoare
 şi nici că mai pot răzbate nici trup de încingătoare,
 de neagra străinătate. numai urîtul cel mare.
 Amărit sufletul meu Bată-te pustia noroc,
 ca un şerpe în dudău ; că te-am pus sub oboroc.
 şi cînd merge prin otavă, Cînd îmi văd urîta-n casă
 îi curge din gură-otravă. mare boală-mi intră-n oasă.
 Ş-aşa-mi vine une-orî, De urît mă duc de-acasă,
 să beu otravă, să mor ; şi urîta nu mă lasă.
 dar iar staū şi mă gîndesc, De urît mă duc la Prut
 la ce să mă otrăvesc şi urîta după gît.
 sufletu să-mi prăpădesc, De urît mă duc în tindă
 că am zile să trăesc şi urîta-î scris în grindă.
 pe lume să mă muncesc De urît mă duc în lume
 şi să mă mai chinuesc. şi urîta după mine.

* * *

70 Frunză verde trei zmicele Dă-te urîto 'ntr-o parte,
 nu te mai însura vere, c-oîu aduce ş-a ta parte.
 că m-am însurat si eū Şi muncesc cu mare ah,
 ş-am luat un lucru rău. pîn-ce pic la pat şi zac.
 Bată-te crucea nănaş Şi nu zac nici de un rău,
 cu cine mă cununaşi ? numai de urîtul tău.

Călineşti [Botoşani]

GR. GHEORGHIU

71 De la una păn-la două
 mi-am făcut draguste nouă.
 De la una pan-la trei
 mi-e dragustea cu temeiu.

* * *

72 Dumnezeu să te ferească
 de dragustea fomeiască,
 că dragustea fomeiască
 te uscă, te face iască,
 te bagă-n boală cîinească

* * *

73 Proastă minte ce am d'avut,
 d'am dat dragustea-nprumut
 ş-acum cu ochii mă uit.
 Ş-aş da mită şi-aş da plată,
 să mai văz dragustea dată,
 să iubesc ca altă dată.
 Ş-aş da mită ş-aş da bani,
 să mi-o iau de la duşmani.

* *

74 Ce-mi e drag în lumea asta :
numai calu și nevasta,
Calu mă călătorește,
nevasta mă premenește.

* *

75 Nevasta care iubește,
spală noaptea și cîrpește,
și ziua se premenește,
-la horă se fandosește,
din cîrciumă nu lipsește.

* *

76 Busuioace nu te ai coace,
și sămînță n'ai mai face,
că din sămîncioara ta
s-a scociorit dragostea.

* *

77 De-ai fi om, mi te-ai pri-
cepe
dragostea din ce se 'ncepe.
Din inele și din bete,

Ștefanesti (Vilcea)

vara din busuioc verde.

* *

78 Cine-i om și vra să știe
dragustea nu e moșie,
ca să mi-o ei cu chirie.

* *

79 De ți-ar fi fire a'ntr'o fire,
te-ai iubi numai cu mine ;
dar ți-e firea'n multe părți,
te iubești cu cine poți.

* *

—80 Dumbrăviță, dumbrăvea
lasă-mă la umbra ta,
să staū cu mîndruța mea,
să fac draguste cu ea.

—Nu te las la umbra mea,
că ți-e mîndra tinerea
și faci păcate cu ea.

Și poate mi-o cădea frunza
și mi-o vesteji iarba.

Ce folos de umbra mea
că v-ați drăgostit la ea.

T. BALĂȘEL

81 Ș-am zis verde trei zmicele
măi mîndruță măi,
aseară ți-am dat inele
măi mîndruță, măi,
ș-acum te văz fără de ele,
eu te-ntreb ce le ai făcut
și tu-mi spuī că le ai perdut.
Și am zis verde trei costrei
aseară ți-am dat cercei
ș-acum te văz fără de ei.
Eu te-ntreb ce i-ai făcut,

și tu-mi puī capu-n pămînt.
Și am zis verde sâlcioară
unde o fi neica diseară,
e la Mislea-n gârdioară.
Ș-am zis verde și-o lălea
pușca și cu ranița
pe ce brațe s-or culca
ce gurița o sâruta
o fi dulce ca ș-a mea
orî amară ca fiera

Valea Lungă (Vlașca)

82 Am zis verde ş-o sipică
Ionică ¹⁾
cine şueră pe luncă?

—Maria cu Ionică gura mică
cu talia subțirică.

—Zi la naiba să se ducă
că mă lasă fără de muncă
și fără de parale'n pungă

* *
*

83 Ş-am zis verde sălcioară
Maritico, Marioară

Ungureni (Vlașca)

căci n-ai tindă și cămară
să mă găsduești diseară.

Ş-am zis verde de cos trei

ba am tindă și bordeiū
sa găsduesc doi și trei;

bordeiul cu pari de teiū
mi-e teamă ca să nu piei

cu porumbu nesăpat

cu orzu netreerat

cu griul neseceerat

cu meiul nevinturat.

I. V. CĂLIMĂNESCU

84 Ş-am zis verde ş-o lalea
cînd eram în floarea mea
sburam ca o turturea,
tăiam calul cu scara
piciorul trăgătoarea
aplecîndu-mă pe şea
să iau mândrii o viorea ;
viorea de peste munți

Ungureni (Vlașca)

tu mîndro să nu mai uiți
d-ale noastre vorbe dulci.

Ş-am zis verde matostat

dă m-aş vede cu barbat

nu m-aş mai da jos din pat

aş sta tot pe sărutat,

sărutat și pe mușcat.

A. TOMESCU

IORGU IORGOVAN

85 Frunză de urmuz,
sus pe Cerna'n sus
mulți voinici s-a dus
și toți au repus ;
numai mi-a rămas,
Iorgu Iorgovan,
fecior de mocan,
pe cal pe cărlan,
cărlăior d'un an,
de copil sărman.
Șculița lui
(tasta smeului ;)

chingulița lui
două năpîrcele
de drăguț de ele,
de coade nodate
de guri încleștate
de străinătate ;
friulețul lui
doi bălăurei,
de coade'nodați
de străinatăți.

Frunză ş-o lelea
Iovan ce-mi facea ?

1) Se repetă după fie care vers

la Cerna mergea
și-ast-fel îi vorbea.
—Cerneleo, Cerneleo
soru-mea Cerneleo,
moae-ți talazul,
perde-ți urletul,
să încerc vadul
eu cu cîrlanul;
și să îmi vînez
ciute ciuteioare,
paseri gâlbioare,
că-s dulci la mîncare
și ușoare la purtare.
Cerna p'aia parte
de străinătate.
—Iovane, Iovane!
du-te mai la vale
la coadele mele,
că sînt mărunțele
și răvârsățele,
de drăguț de ele,
să treci tu prin ele.

Fișcălia (Vâlcea)

Frunză ș-o lalea,
Iovan asculta
la vale mergea
apa o trecea.
Vîna ce vîna :
ciute ciuteioare,
paseri gâlbioare,
da din întîmplare
și d'o fată mare.
Fata-î graia :
—Iovane, Iovane !
nu ț-o fi păcat,
cîinilor m-ai dat ;
cîinii și curcanii
așa-mi vor dușmanii.
Da știi, ori nu știi :
că ne-am luat dragi
din ziua de paști,
și eu am fugit
de-am sălbătăcit,
de rușinea ta,
și de-a maică-ta.

G POPESCU

86 Ș-apoi doina și doina
frunzișoară odolean
toată lumea-i dintr'un neam,
numa eū pe nime n'am,
nici n'am mumă, nici n'am tată
nici soție ca să-mi placă,
îs o pasere stricată,
n'am nici frați nici surorele
pare că-s picat din stele,
nici n'am frați și nici surori
pare că-s picat din nori ;
numa negri streinei
ce-mi pitrec lumea cu ei.

Anzît de la Anisia Dirja din Neagra Șa-
rului, Suceava.

*
*
*

87 Legea ta de codru des
că mie mi s-o ales ;
că din tine n'oiū să es
nici calare, nici pe gios
numai cu palușu scos.
Ș-apoi legea ța răchită
cînd te-aș mai videa'nfrunzită
să-mi pun cureaua la flintă,
să-mi iau flinta de-a spinare
să apuc pe Olt la vale.
Oltule, cîne turbat,
ce vii mare turburat
și cu sînge-amestecat,

ș-aducî lemne și butuci
și căpestre de cai murgî
și capete de voinicî ?

* *
*

88 Sus la vîrfu muntelui
cîntă-un puiū a cucului
așa cîntă de cu jele
de gîndești că Jiul piere,
așa cîntă de cu dor
de-o fată și cu-n ficior
cînd l-aud de jele mor.
Ficioru s-o îmbolnăvit
din gură așa mi-o vorbit :
—Tot cu maica și cu nene
și cu frați cu surorele
s-au sfîrșit zilele mele ;
vă rog frați și voi surori
că văd bine că eū mor,
pe mine să mă'ngropați
la ușa altarului.

Din mormîntul mîeu a crește
creangă verde de doi meri
cu condeiū cu călămări.
Puica mea cînd a muri
pe dînsa să-mî o'ngropați
la ușa bisericii ;
din mormîntul ei a crește
creangă verde de alămie
cu masă și cu hârtie
și-or șidea domni și-or scie
cârticică'ncornorată
ca prin țări să mi-o trimată
ca să vadă lumea toată
c'a fost dragustea curată.

* *
*

89 Frunză verde ș-o lalea
numai eū la maica mea,

maica mea de multă-avere
mă ținea de mîngiere.
Cînd a fost la măritat,
s-a ales un blastamat
tot așa s-a laudat
că-î ficior de om bogat.
Părinții s-o bucurat
și pe mine că m-o dat,
el a fost slugă turcesc
greū in lume să trăesc.

* *
*

90 Cînd îi frunza'n doi bani
mici

plinu-î codru de voinicî ;
cînd îi frunza'n doi bani mari
plinu-î codru de talhari ;
cînd îi iarba cît acu
frunzulica cît banu
tot voinicu-î ca fagu.

Dar la fagu cel mai mare
zace un pașă de lungoare
și cu puica de-a picioare ;
iar puica așa mi-î zice :
—Iubitu meu păhărel
dragu mîeu ibovnicel,
orî tu morî, or mi te scoală,
orî îmi dă și mie-o boală
c'amu eū m-am îngrozit
perinuțele mutînd,
cînd la umbră cînd la soare
și tu n'ai loc de-așezare.
El din gură așa-mî vorbea
—Iubita mea păhărea
draga mea ibovnicea,
eū atunci m-oîū îndrepta
cînd tu mie mi-î aduce :
mure coapte'n postu mare

9/1/12

bulz ¹⁾ de caș la bobotează, draga mea ibovnicea,
sloiū de ghiată'n miez de vară. mare ești, puțin pricepi :

Ea din gură așa vorbea : mure coapte ți-s ochii,
— Iubitul meu păhărel bulz de caș ți-i inima
ori îi fi, ori îi muri sloiū de gheață ți-i gura
de-acestea nu ți-oiū găsi. că mă mîngîi cu dînsa.

El din gură-așa-i zicea :

— Iubita mea păhărea

(Auzite de la Gh. Runcanu în Neagra
Șarului, Suceava)

S. MIHAILESCU

Medicină Populară

Boalele ce cunoaște poporul și chipul cum le lecuiesc babele

XI ORBALȚUL

Orbalțul e o boală ce să arată mai ales la cap ; ea provine din senin (adecă fără pricina], avîndu-l fie-care. Cînd cine-va are orbalț, i să umflă capul grozav și durerile sînt nesuferite ; adese ori nici ochii bolnavului nu să vad din pricina umflăturii. Orbalțul ține multă vreme dacă nu să caută. Două-s leacurile contra orbalțului : întăiul e legături ori oblojele cu *hobovnic* ²⁾ pisat și pus pe unflături și celalalt este descîntecul.

Descîntecul să face în făină de popușoi, cu un cuțit; făina descîntată să moae cu apă neîncepută, să pune pe-o petecă și să leagă la capul bolnavului. Iata și descîntecul de orbalț :

Purceseiū de-a casa

pe cale, pe carare

pe drumul cel mare,

mîndru și frumos ;

cînd o fost la miez de cale

mi-o eșit orbalțu-n cale.

Orbalț verde

orbalț albastru

orbalț roș

orbalț galbăn

orbalț alb

orbalț naramgiū

1) Bulz. Boț de caș înainte de a fi scos din strecătoare.

2) *Hobovnicul* e o burueană ce crește prin apă de topiță, sau prin gîrlele de isvor. Frunza lui e rotundă și groasă.

orbalt negru
 orbalt ghivergiu
 orbalt de 9 neamuri
 orbalt de 9 feluri.
 Nimene în lume nu m-o auzit
 numai Maica D-lui
 din poarta cerului.
 Eū şedeam şi mă căinam
 şi mă vāinam.
 Maica Domnului
 din poarta cerului m-o auzit.
 scară de aur ş-o făcut
 şi la mine s-o coborît
 şi m-o întreat :

—Ce te căinezi, ce te vāinezi ?
 —Cum nu m oiū vāina
 cum nu m-oiū căina
 c-am purces de-acasă
 mīndră şi frumoasă ;
 cīnd o fost la miez de cale
 mi-o eşit orbaltu'n cale
 de mīni, de picioare luatu-m-o
 la pāmīnt datu-m-o !
 Maica D-lui o zis :

—Nu te vāina, nu te căina 1)
 cā eū ūie ū-oiū trimete
 nouă fete cofete
 cu nouă hīrlete
 cu nouă sepe
 cu nouă greble
 cu nouă mātūre
 cu nouă cuūite ;
 cu hīrleūul l-oiū sapa
 cu sapa l-oiū lua
 cu grebla l-oiū grebla
 cu mātūra l-oiū mātūra,
 cu cuūitul l-oiū scobi
 din crieri capului
 din faūa obrazului
 din mīni, din picioare
 din piept şi de sub piept ;
 cu cuūitul l-oiū scobi
 cu mātūra l-oiū mātūra
 cu grebla l-oiū grebla
 cu sapa l-oiū lua
 cu herleūul l-oiū sapa
 sā rāmīe G. curat luminat
 cum maică-sa l-o lasat.

XII DE MUŞCĂTURĂ DE ŞERPE

Muşcătura de şerpe aduce moartea; cu atît moartea-î mai repede cu cît şerpele-î mai veninos. Aspida, vipera, năpîrcele, şerpîi negri cari-s astfel cā nu-î primeşte pāmīntul, rāi ce-s, sīnt şerpîi cei mai veninoşi; de şerpîi de casā cari-s vineūi orî albî cu urechele galbene nu muşcă dacā le daî pace.

De muşcătura de şerpe nu scapî de cît prin descīntece.

Descīntecul sā face de unele descīntatoare în tārīte, de altele în apā neīncepută, iar de altele în usturoiū cu leuştean. Orî în ce s-ar descīnta, iatā ce sā zice :

1) Acî se spune numele bolnavului

I.

Istiță peștiță
 prinsă de peliță
 pelița de os
 os de sănătos ;
 lemn de tufă ¹⁾
 în patru despicat
 în pulbere aruncat
 cine ț-o adus vestea
 să-ți bea veninul.
 sau

II

Ederă pestriță
 prins-au de peliță,
 pelița prins-au de os,
 os sănătos
 cine i-a duce vestea
 soarbă-î veninul

și-ntr-un ceas să fi sănătos
 și curat și luminat
 cum D-zeu l-o lasat.
 Descîntec de la mine,
 leac de la D-zeu.
 sau

III

Sus în ceriū tună
 pe pămînt fulgeră,
 iciță pestriță
 de peliță prinsă,
 prinsă de os
 osul sănătos,
 să-î pice veninul jos.
 Cine a auzi povestea
 să-și bea apa,
 șerpele să-și bea veninul.
 Descîntecul de la mine
 leac la D-zeu sfîntul.

XIII POHOELELE

Pohoelele să fac la ochi; ochii celui cuprins de pohoele sînt curați. Pohoelilor li se mai zice și *perdea*. De pohoele greū găsești leac. Lapții (ficiații] de mîntuși ²⁾ cîte-o dată fac bine bolnavilor. Pohoelele provin din cauza omului că să jură pe ochi. Pentru pohoele n'am putut afla descîntece.

XIV ALBAȚA

Albața să face tot la ochi, cînd te dor timp îndelungat. Ea să vindecă orî cu lapte din țîțile femeilor curate, întrebuințat timp îndelungat, orî cu albuși de ou copt bine peste care să presară peatră vînată arsă în foc și mărunțită bine. De albața sînt și descîntece.

XV ULCIOARELE

Ulcioarele să fac pe genele ochilor ; pricina lor este că te uiți pe fereastră de aproape. De ele scapi ușor ; n'ai de

1) Tufă sau alun

2) Un pește.

cît să le frigî cu coada lingurei înfierbîntată în foc, ori cu un fund de ulcior ¹⁾. ori să le stupească un mezîn ²⁾, și ești scapat de ele.

XVI GÎLCELE

Gîlcele să fac la gît printre vinele gîtului; ele să nasc cînd umbli prin frig. Gîlcele să tîmădue în multe feluri: ori le ungi cu unt-de-naft și le freci bine, ori le ungi cu fiere de porc, ori cu măduvă din falca porcului, sau pui la gît mămăligă caldă și crudă, peste care să pune unt-de-naft, ori untură de porc; așa făcînd ele să moare și dispar.

De gîlci poți scapa și prin descîntece; iată un descîntec de gîlci.

O venit nouă cocostîrci

ș-o luat nouă gîlci;

o venit opt cocostîrci

ș-o luat opt gîlci;

o venit șapte cocostîrci

ș-o luat șapte gîlci;

o venit șese cocostîrci

ș-o luat șese gîlci;

o venit cinci cocostîrci

ș-o luat cinci gîlci;

o venit patru cocostîrci

ș-o luat patru gîlci;

o venit trei cocostîrci

ș-o luat trei gîlci;

o venit doi cocostîrci

ș-o luat două gîlci;

ș-o venit un cocostîrc

ș-o găsit numa o gîlcă

cît un fir de mac

în patru despicat

în pulbere aruncat;

G. să rămîe curat, luminat

cum D-zeu sfîntu l-o lasat.

Descîntecu de la mine

leacu de la D-zeu sfîntul.

În timpul cît să zice descîntecul, gîlcele să freacă cu stupit.

Descîntecul să face dimineața pînă a nu minca nimic, pe nespalate; să zice descîntecul de trei ori.

XVI VIERMI ÎN CAP

Din durere mare de cap, omul poate să capete *viermi în cap*. Cînd omul are viermi în cap, durerile îi sînt atît de grozave, în cît i să pare că i să desface tidva capului.

1) Ulcioru e un fel de oală lungăreață în care să pune lapte.

2) Mezin or mezină e cel din din urmă copil al omului. Lui i să dă darul de a tîmădui bolnavii prin descîntece.

Nici un leac nu-î priește în asemenea caz, numai babuca îi poate face bine.

Viermii din cap să scot cu meșteșug, pe urechi. Cel ce face treaba asta trebuie să fie cu mare bagare de samă ca să nu vatăme cum-va urechea celui bolnav.

Viermii din cap să scot așa :

Să ieși *beșicuri* ¹⁾ să uscă bine și să pisează mărunț ; să fac turțițe de ceară galbănă cu care să întingă în praful eșit din sfarmarea beșicurilor. Din ceară să fac turțițe.

Să ia apoi un blid, ori strachină, să bortește în fund și să pună în borta aceea o țevie de cele de la pînză și să bagă în borta blidului. Să pun în foc șese pietricele de să înfierbîntă. Blidul să așază pe o lespede cu gură în jos ; sub blid, cînd pietrele-s ferbinți să așează cîte-o petricică, peste care să pună cîte o turțiță de ceară amestecată cu beșicuri.

Omul bolnav pune atunci țevia în ureche, ca fumul ce va eși din ceara cu beșicurile să meargă în ureche. Fumul mergînd în cap, omoară viermii și ei cad pe lespede sub strachină, pe țevie. *Antăloaea*, una din doftoroaele Broștenilor, de la care am cules leacul acesta, spunea: » chiar alalta-eri mie mi-am scos 35 vermii din cap, osebit de cei ce au ars. » Lui Ungurenașu, un sătean din Broșteni, i-a scos altă dată peste 100.

Ca să poți scoate toți viermii, întrebunțezi 5 sau 6 turțiți de ceară ca mai sus.

Cum ai scos viermii din cap, durerea dispare și te faci sanătos.

XVIII MUȘCĂTURĂ DE CONOCHIFTIRIȚĂ

Conochiftirița e o gujulie ce trăește pe la locuri băhoase și grase ; ea e foarte primejdioasă. Pe lîngă stricăciunea foarte mare ce face în grădini, ea poate să muște și pe om. Vai de omul mușcat de ea, că leac nu mai are ;

1) Beșicurile sînt niște fructe ale unei plante ce crește prin multe locuri de cîmp. În Spătărești (Suceava) pe coastă la I. Broască, pe la Pivniță să fac beșicuri necesare: habelor la scoaterea vermilor din cap. La Bieaz julețul Neamț, încă sînt.

îndată să umfla ca o bute și moare în dureri nesuferite.

Dacă ar fi cu puțința ca omul să treacă prin borta prin care intră osia carului în butucul roții, sau să numeri un stambol de mac ori de năsip, nu mai atunci ai avea leac pentru mușcătura de conochiftiriță.

XIX PĂDUCELUL

Păducelul să face în talpa piciorului la cei ce umblă desculți. El aduce o mîncărime atît de grozavă în cît cel ce are, îi vine să pue piciorul pe foc.

De păducel scapi greu. Măcieșul înferbîntat în foc și pus pe el să-l ardă, te scapă. Pădurețele coapte și puse pe el ferbinți, încă-s bune.

(Va urma)

M. LUPESCU

DESCÎNTECE

DE PLÎNSORI

Cînd copilul plînge noaptea și nu să poate odihni, e strîns și are plînsori; atunci o babă care descîntă ori mama copilului dacă știe, îi face de plînsori. Și anume: seara, cînd asfințește soarele, ia copilul în brațe, ese cu dînsul din casă și să duce în ogradă. Acolo să prepară de trei baligi de cal și întorcîndu-să cătră asfințit, ia pe rînd cîte una din aceste trei baligi, o învîrte de trei ori pe de supra capului copilului zicînd așa:

Soarele după deal, strînsul și plînsul cutărui (numele copilului) *în baliga asta de cal; îl atinge cu dînsa peste frunte, asvîrlind-o cătră asfințit. Așa să face cu toate acele trei baligi de cal.*

Acest descîntec să repetă în trei sări de-a rîndul și copilul să face bine, scapă de plînsori. Acest descîntec se face la soare.

Unele femei rele la inimă, care nu să gîndesc la păcat, fac de plînsori la alte femei cu copil mic, ori la ori ce altă casă chiar și fără de copil. Ast-fel: ia copilul în brață și trei boțurile de mămăligă, ese afară și să întoarce cătră

o casă, încotro vede lumina la fereastră, ia pe rînd cîte unu din aceste trei boțușoare de mămăligă, întinde mîna cătră ferăstra casei cu lumina zicînd așa :

»Cutare?» [numele copilului] vezi luminița aceea? Tot ea răspunde : o văd mamă.

—Du-te acolo și-ți încălzește mînuțele și tălpuțele, lasă-ți strînsul și plînsul, ia-ți somnul și hodina și vin la mama și te culcă, și dormi ca mielul la oae.-Il atinge în frunte cu boțul de mămăligă asvîrlindu-l cătră casa aceea. Așa să repetă de trei ori cu fie-care din acele trei boțuri de mămăligă în trei serî de-a rîndul și copilul să face bine. Dar plînsorile fiind trimise acolo la casa aceea, ei nu mai pot avea somn și odihnă, nu pot dormi în noapțile acelea. De aceea femeile de la țară, cari au copii mici, cum înserează și aprinde lumînarea sau lampa, pun țoluri pe ferești, ca să nu să zărească lumina de afară spre a nu le trimită cine-va plînsori, căci copilul atunci toată noaptea plînge și n'are somn.

Heciu (Suceava)

R. MARINESCU

DE BEȘICA CEA REA

III.

—Unde vă duceți voi două fete cu sapele pe spate, cu mînicile sufficate ?

—Ne ducem la acel măr roș, din vîrf să-l uscăm, din rădăcină să-l săpăm.

—Nu vă duceți la cel măr roș; ci vă duceți la cutare om, săpați beșica din rădăcină, de vîrf o uscați, ca să nu rămîie cît un fir de mac în patru despicat, peste mare aruncat.

Să ia o leacă făină de popușoi, se udă cu apă neîncepută, se amestică cu un fir de usturoi și să leagă buba după ce o descîntă de trei ori în șir.

Găinești (Suceava)

P. HERESCU

DE GUȘĂ

I.

Cînd esă curcubeul, freacă gușele cu mîna zicînd :

Curcubeu, beu
 bea de unde-î bea
 bea din gușa mea.
 Gușa ta cît o ulcică
 gușa mea cît o mărgică.

II.

Purcede gușele pe cale	de icre le curge ;
carare ;	vinele sacă
da o treță	și gușele rămîn
o căță	cît un fir de mac
înaintea lor eși	în patru despicat,
și așa le prinde	peste Mare aruncat.

Găinești (Suceava)

P. HERESCU

DE APUCĂTURĂ

Leoaica și smeoaița	Maica precistă a auzit
a umblat din casă în casă	a venit cu gura căscată
ș'a umblat din masă în masă	cu limba lasată
până a găsit ușa descuiată	cu ochii stîlchiți
și fereastra destupată.	cu dinții rînjiți,
A găsit pe (. . .]	de mîna dreaptă l-a luat,
carnea i-a zdrobit	în sfîrcul mării l-a aruncat,
sîngelé i-a sorbit.	de toate răutățile l-a scuturat.

DE ÎNTÎLNITURĂ

Cu întîlnitură din carare	din cîntarea cucoșilor
din osteneală	din așezămîntul oamenilor.
din călcătură	Eși tu nemernicule
din spăimîntătură	și să te duci p'o cărare părăsită
ceas rău de cu seară,	la o salcie prășădită
din cărare	că te așteaptă cu masa întinsă

cu paharele pline

că acolo e bine.

Auzite de la baba Heana Didu din comuna Grindu jud. Ialomița

DOBRE ȘTEFĂNESCU

DE MUȘCĂTURĂ DE NEVĂȘTUICĂ

Să ia piele de nevăștuică, o moae în apă ne începută,
spală rana și o leagă cu aceea piele după ce zice;

Dediță pestriță
mușcă de peliță;
pelița-i de os
să fie de folos.

Găinașii (Suceava)

P HERESCU

DE ALBEAȚĂ

Prea sf. maică
sfântă Marie, Marie,
s-a pornit I . . . de-acasă,
sănătos, gras și frumos;
s-a pornit pe cale,
pe cărare
s-a'ntălnit cu albeață
albeață prin potcă
albeață prin diochi,
albeața s-a pus pe ochi;
și I . . . a început
a se văita,
a se văicara,
a se căira,
și nimenia nu-l auzia,
numai maica D-lui
din portița cerului.
—Ce te plîngi?
ce te văicărezi,
ce te căirezi?
—Iată m-am pornit
de la casa mea
și de la masa mea,
pe cale, pe carare

sănătos, gras și frumos;
și m-am întălnit cu albeață,
albeață prin potcă,
albeață prin rehnă
albeață prin strigare
albeață prin diochiu
albeața s-a pus pe ochi.
Maica Domnului a văzut
șapte fete, cu șapte hîrlețe,
cu șapte ștergare,
și le-a întăreat:
—Unde mergeți fetelor
cu hîrlețele
și cu ștergarele?
—Ne ducem la fîntîna lui
Iordan
cu hîrlețele s-o rînim
cu ștergarele s-o ștergem.
—Mai bine vă duceți
la ochi la I . . .
cu hîrlețele albeața
o rîniți,
și cu ștergarele
o ștergeți,

și lasați pe I . . .
luminat, curat
ca D-zeu sfântul

care l-a lasat,
ca argintul cel curat;
dea D-zeu să-î fie de leac.

Preutești (Suceava)

V RADOVICI

Superstiții

62.) Cu spatele înapoi să nu mergi că rîde dracul și plînge Maica Domnului.

63]. Cu cuțitul asupra altuia să nu te răstești, că fuge îngerul de tine ¹⁾

64). Cînd botezi copii, să le dai fașă ²⁾ lungă.

65]. Cînd scapi mîncarea din mîni, ai un neam flămînd.

66]. Cînd te mînîncă nasul, ai să plîngi, ori are să-ți fie ciudă de ceva.

67 Cînd hainele le îmbraci pe dos, are să te bată cineva ori ai să ai sfadă cu cine-va : calcă sumanul în picioare și nu ți să va întîmpla nimic.

68). Cînd te mînîncă palma stîngă ai să ieși bani, iar cînd te mînîncă cea dreaptă, ai să dai.

69). Cînd îți aprinzi țigara și pîrie chibritul, vei lua bani.

70). Cînd te scuiți pe haine fără voe, de unde nu gîndești ai să ieși parale.

71). Cînd cămeșa mortului să greșește prea lungă, are să mai moară cine-va din acea casă.

72). Pe cine strigă bolnavul cînd e aproape să moară, acela va muri îndată după el,

73). Cînd s-a duce în genunchi să bea apă de unde bea și curcubeul, de va fi fată flăcău să va face, iar de va fi flăcău să va preface în fată.

74). Curcubeul este briul lui D-zeu.

1) Sătenii au credința ca fie-care suflet are pe lingă el un înger care-l apără de rele; cînd săteuul face răutăți și mai ales cînd să răstește (adică voeste a da, rîdînd mîna] cu cuțitul, îngerul se departează de om.

2) Fașa e ața cu care să leagă copii cînd îi înfașă.

75). Cine are gușă, cînd vede primavara pentru întăia oară curcubău să iee un ac orî un os și să se bată cu el peste gușă zicînd :

Curcubău ! de unde bei
Bea din gușă mea

76). Cînd auzî primavara tunînd întăia oară, să dai în cap de trei orî cu un fier orî cu o peatră și să zici :

- Tunu ca ciurul
capu ca fierul.

77). Cine are gușă, sîmbătă sară, cînd toacă popa de vicernie, să iee un băț de alun, să se bată peste gură cu el de trei orî, dacă vrea să-î treacă, și să zică :

Popa toacă
gușă sacă.

78). Cine să scaldă în Vinerea sacă (vinerea din naintea paștelor) înainte de a răsări soarele, acela nu mai are boale în oase.

79). Cine spre ziua de Bobotează stă de priveghiu noaptea, vede cerurile deschizîndu-se și orî ce-ar cere i să dă de D-zeu.

80). Cînd splina porcului e mai groasă la un capăt ca la celălalt, iarna va fi mai grea orî la început orî la sfîrșit ; dacă e tot una de groasă, iarna va fi de o potrivă în toată vremea.

81). Dacă strici cuibul cocostîrcului de pe casă, el îi dă foc.

82). La sf. Andrei umblă strigoii ; ca să scapi de ei trebuie să ungi casa pe la uși și ferești cu usturoi.

83). Cînd es broaște și rîme prin ogradă, va vremui.

84). Cînd sălbătăciunile intră în sat ziua, nu-i a bine.

85). La cîne să nu dai mamaligă caldă, că turbă.

86). Pe fereastră nimărui să nu dai de mîncare, că turbă.

87). Femeii îngreunate să nu-î grăești de mîncări bune, că pierde.

88). Cînd tună, pușcă sf. Ilie după dracu.

89). Cînd tună și fulgeră să nu ții mîță și cîne în casă că s-ascunde necuratul în ele.

90). Cînd bate piatra, înfige toporul în pămînt că-î bine.

91). Orî ce lucru să-l începî luna, miercurea, joia și vi-

nerea; marța și sîmbăta sînt zilele morților și ori ce lucru vei începe în ele, nu es la capăt bun.

92). De omu roș, spîn și însămnat, să fugi cît îi trăi.

93.) Lucruri îngemanate să nu minînci, că faci copii gemeni.

94). Cînd femeea pune pînză, de-i întră întăiū barbat în casă, are să-i ajungă urzala.

95). Cînd voești să scapi de șuhărie (gutunar) sărută pe cine-va în spate fără să știe, și scapi.

96). Cînd pornești în cotro-va, să nu te întorci că nu-ți merge bine.

97). Cînd te muți dintr-o casă'n alta, să n-o leși nematurată și negrijită, că te blastămă.

98). Mița să n'o ieși cu tine cînd te muți în alta casă că ieși sărăcia.

99). Mămăliga și pînea să n'o calci în picioare, că-i pacat.

100]. De vei mîncă de 7 ori hrean, te curăți de pacate ca cum te-ai împărtăși.

101). Cînd legenî albia copilului fără ca el să fie în ea, copilul moare.

102). Cînd copilul să scoală din albie, să dă jos și-și leagană covata, mama va mai face copii.

103). În ziua de Alexii Boji [omul lui D-zeu] învie toate jîvinele de pe pămînt.

104). Cînd vezi primavara pentru prima oară fluture roș, e semn că vei fi sănătos și roș; de vezi galbăn, toată vară vei fi bolnăvicios.

105). Cînd primavara vezi întăi mieii negri, peste vară te vor mîncă puricii; de vei vedea albi, vei avea mulți păduchii.

106]. Șerpele cînd esă în drum și-l trece, îl doare capul.

107]. Mița și cînele cînd au durere de cap, minîncă iarbă.

108). Spre serbătorile mari ard comorile; cine pîndește atunci poate găsi bani mulți. Dacă comorile ard de cu sără pînă la miezul nopții, sînt comori răle, stăpînite de necuratu; de ard de la miezul nopții pînă în zori de ziuă, sînt curate și halal de cel ce le găsește, că are cu ce trăi în tîcnă.

109). În ziua de Maria egipteanca să pun pomi.

110). În ziua de paști, când ciocnește ouăle barbatul cu femeea, a cui nu se va strica, acela va trăi mai mult.

111). Cojile de ouă cu care să fac paștile să le dai pe vale ¹⁾ ca să se ducă să dea de știre și blajinilor ²⁾ că sosesc paștele.

112). Spre sf. Gheorghe să ia mana ³⁾ vitelor ; ciobanii, ca să apere oile de vrăji și de luatul maneii, să scoală în ziua de sf. Gheorghe în zori de ziuă și buciună; numai până unde ajunge buciumul, numai până acolo merg vrăjile.

113). În ziua de Arminden (sf. Irimia, 1 Mai) să bei vin roș ca să înoește sîngele; tot așa să faci în toată luna lui Mai ca să înoește și maiul.

114). În ziua de moși (Sîmbăta moșilor) se cearcă lut pe lut (omul cearcă blidele de-s țară) și D-zeu rîde de toți.

115). În ziua de sf. Toader să tund vitele în frunte să să facă frumoase; fetele se laudă cu stroh ⁴⁾ de la vite ca să le crească părul mare și frumos.

116). Înainte de sf. Ilie să nu zvirli cu mere în sus, că bate piatra, peste ogorul tău, cât merele.

117). Primavara când vezi numai o rîndunică ori numai un cocostîrc, singur vei petrece tot anul; de vezi mulți, cu mulți vei petrece.

118). În fîntîna unde nu-î broască, apa nu-î bună.

119). Ori-ce casă are un șerpe; șerpele de casă îi blînd și nu mușcă. El trăește în părății casei. Să nu-l omori cînd îl vezi, că nu-î bine.

120). În ziua de Probajini ⁵⁾ să probăjănesc frunzele copacilor.

121] Daca tună după Simion Stîlpanicul, e semn de toamnă lungă.

(Va urma)

M. LUPESCU

1) Pe apă

2) Blajinii se crede că sînt niște oameni buni și drepti.

3) Sub nume de mană să-nțelege lapte bun și mult, în toate poate să fie mană

4) Strohul este finul sfarmat ce rămîne de la vite

5) Probajinele sau Schimbarea la față, pica la 6 August; de la Probajini începe codru a se probajini, adică a i se îngălbeni frunza.